

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Oznanila se plačujejo od dvostopne petit-vrste za enkrat 16, za dvakrat 24 in za trikrat 30 vinarjev.

Cenjenim naročnikom!

Opozarjamo še enkrat vse častite dose-danje odjemalce „Dol. Novic,“ da bodemo s prihodnjo številko list le onim nadalje pošiljali, kateri so že plačali naročnine ali pa so nam vsaj naznanili, da želijo nadalje ostati naročniki.

Gospodarske stvari.

Potrebne gospodarske spremembe po vinogradih na Dolenjskem.

Stari dobri časi, v katerih se je na Dolenjskem z lahkoto in po ceni dosti vina pridelovalo, so žal minuli. Dandanes je vinogradstvo spojeno z obilnim in dragim delom. Treba je rigolati, podzidja zidati, cepljene trte saditi, je rigolati, podzidja zidati, cepljene trte saditi, obilo gnojiti, trte žvepljati, škropiti, proti toči streljati. Vse to so dela, katerih pred prav malo leti še poznali nismo na Dolenjskem in

katera pridelovanje vina jako podražujejo. Res, da je cena našemu vinu hvala Bogu veliko višja, nego mu je bila še pred prav malo leti. Tako stane vino jednake dobrote, kakoršno se je pred 15 leti po 20 kr. liter po naših gostilnah točilo, danes 40 do 48 kr. Pa še pri tej visoki ceni nima vinogradnik kaj dobička pri vinu, katero pridelal ter prodal, in se mu denar ter trud, katerega ima v vinogradstvu naloženega, le slabo izplačuje, da v gotovih slučajih sploh ne izplačuje. Pomisliti pa gre, da bode cena našemu dolenjskemu vinu kmalu upadati pričela, in da mu bode v prilično malo letih brez dvoma veliko nižja postala. K temu bode ne samo to pripomoglo, ker se bode pri nas v novih vinogradih več vina pridelovalo, nego se ga dandanes prideluje, marveč pripomogla bode k temu še ena okolščina. Pričelo se bode k nam vino iz krajev dovažati, v katerih se jih zaradi za delo ugodnejših zemeljskih in delavskih razmer lahko veliko cenejše prideluje. Velik razloček v pridelovalni ceni vina provzročuje namreč to, ako

PODLISTEK.

Sv. Jošt nad Kranjem.

Spisal Radivoj Pire.

V 17. stoletju skoraj najbolj glasovita in romarjem priljubljena božja pot sv. Jošt nad Kranjem, izgublja leto za letom nekdanji sijaj svoje proslave in znamenitosti, nje čista, žarna svetloba pojemlje polagoma, topi se v razburjenih valovih sedanjih žalostnih socijalnih razmer in vgasuje pred nečimernim goljufivim svitom brezverske propalosti našega modernega veka. Razljučeni viharji Jozefinske dobe, kateri so si s svojo kruto silo lomili pot do najzadne tihe celice puščavnikov in redovnikov tudi v najbolj skritem, od sveta zapuščenem vaškem selu, prihruli so tudi tukaj gori v te svete gorske višave in dasi tega trdnega skalovja niso mogli do tal razrušiti, zapustili so vendar za seboj žalostne sledove, katerih iz zgodovine te glasovite božje poti izbrisati nikdar ne bode mogoče.

Že od 14. stoletja, zlasti pa od leta 1730 počenshi, prihajale so skoraj dan za dnem množice romarjev v urejenih procesijah in v posameznih gručah in oddelkih od vseh strani ne samo naše mile domovine, temveč tudi iz Laškega, Nemškega in družih dežel.

To potrjujejo ogromna števila zapisana v cerkveni zgodovini, kajti tam najdemo, da je bilo v istih časih od 40—50 tisoč ljudij samo obhajanih, ne všteti onih, kateri v časih zaradi velike gnječe za sprejem sv. zakramentov sploh niso mogli na vrsto priti.

Dolenjska, mila in rodna zemlja! Mej tem ogromnim številom bilo je tedaj še tudi mnogo, mnogo Tvojih vernih sinov in hčera, mnogo krščanskih mož in žena, mnogo častitljivih starčkov in srebrno-sivolasih starih mamic. In tedaj še ni bilo železnic, ne vtrjenih varnih cest, ne toliko hiš ob potu, ne tolikanj vasi, tedaj dragi rojaki, ko so se naši prednamci podali tam daleko iz naših tihih dolinic na daljno pot v te prijazne gorske višave, dali so romarji svoje

stane v enem kraju usajena cepljena trta z vsem delom vred le 20 vinarjev, v drugem pa 40 ali še več. Velik razloček v pridelovalni ceni povzročuje tudi cena navadnega dninarja za vsakoletno obdelovanje vinograda, kajti to pač ni jednako, ali stane dninar le 50—60 vinarjev, ali pa 1 K 20 h, ali pa še več.

Ker toraj naše dandanašnje vinogradstvo v primeri s prejšnjim toliko več stane, in ker je za gotovo pričakovati, da se današnje visoke vinske cene ne bodo dolgo obdržale, gre pač na to misliti, da se uvedejo v naše sedanje, recimo novo moderno vinogradstvo gotove gospodarske spremembe, na katere prej pri starem vinogradstvu misliti niti uzroka bilo ni.

In take spremembe bi bile sledeče:

1. Zboljšanje potov v vinograde. Novo vinogradstvo zahteva kakor predobro znano pred vsem obilo gnojitev, dosti gnoja, ali tega nadomestujočega komposta. V kolikih krajih pa so pota od doma, to je od gospodarstva pa do vinograda tako slaba, tako strma in skalovita, da človek le z opravičenim strahom misli na čas, ko bode potreba nastala, gnoj ali kompost v vinograd voziti. V dostih krajih so pota še celo tako slaba, da se je nadejati možnosti prepeljanja gnoja ali komposta le tedaj, ako nastane po zimi ugoden senenc, katerega mora človek hitro izkoristiti. Slaba pota v naše vinograde so pač najpoglavitejši vzrok temu, da se novim zasaditvam v njih z gnojitvijo tako postreči ne more kakor bi se moralo; vsled tega tudi trte tistega dohodka ne donašajo glede množine vina, katerega bi donašati morale, da po-

življenje v roke raznovrstnim nevarnostim, nadlogam in nezgodam. In za te dobro vedoč, izročili so, predno so se podali na daljno pot preko praga svojih hiš in domovanja, svoje življenje ob ednem tudi v skrbno roko dobrega nebeškega Očeta, katera jih je varno vodila do svetega kraja, kamor jih je gnalo v sveti pobožnosti neustrašeno srce, in katera jih je zopet srečno in zdrave privela nazaj v naročje svojih dragih.

Žali Bog, ti zlati časi so zamrli in z njim zamrli oni, kateri so v njih živeli. To žalostno dejstvo, ta žalostna resnica od naše Dolenjske strani vidi, pozna in čuti se zlasti v novejši kroniki ne samo te romarske cerkvice, temveč tudi nje sosedne, bližne, svetoznane božje poti „Marija pomagaj“ na Brezjah. Dočim je ostala v tem oziru Gorenjska, Koroška, Štajerska izven drugih deželá zvesta tradicijam in svetinjam svojih pradedov, oskrunila si Ti nekdanj tako nabožna, v krščanski veri tako trdna Dolenjska večinoma dragocenih svetinj, pokopala

krijejo ogromne stroške novih zasadov, in visoke vsakoletno obdelvalne stroške.

Na kar se toraj skozi stoletja ni mislilo, na popravo oziroma na preložitev vinogradskih potov, na to misliti gre dandanes z odločno resnobo in dejstvom. Kjer pa znabiti nikakor ni mogoče vinogradskih potov v zaželjeni kakovosti popraviti, preložiti, skratka zboljšati, tam kaže pa:

2. v vinogradih živinorejo v večji meri upeljati, tako, da se gnoj, da se kompost v vinogradu samem napravlja. To mogoče je pa seveda le tam, kjer je obseg vinograda tako velik, da se izplača v njemu vinarijo napraviti, v kateri prebiva vinščak, kateremu so dani pogoji, da zamore gotovo število živine rediti ter gnoj napravljati. Marsikje bi se moralo seveda v to svrhu del nekdanjega vinograda opustiti, ter ga v travnik spremeniti. Tudi to bi bila potrebna gospodarska sprememba v dolenjskih vinogradih, katera bi bila popolnoma opravičena, da obseg vinograda to sploh dovoli; veliko boljši je namreč gotovo, dan današnji manj vinograda z nova zasaditi, ter ga kar se da dobro obdelovati, kakor pa vinograd v velikem obsegu zasaditi pa ga potem le slabo nezadostno obdelovati.

Prvo mleko teletu, potem kravi.

Pri nas je še močno razširjena navada, da se krava po porodu najprej pomolze in da se da tisto mleko kravi izpiti.

si Ti skoraj do cela že vse lepe, slavne tradicije Svojih umrlih pradedov v globočino viharnega tako modernega naziranja, najnovejše dobe verske propalosti.

Srce se mi krči neznošnih bolečin, ko Ti te vrstice očitam, vsaj sem tudi jaz sin Tvojega naroda, tudi jaz sin Tvojih umrlih pradedov; Tvoja slava je moja slava in Tvoji grehi so moji grehi. Pretirani bi bili moji lastni nazori, ako bi se drznil vzbujati bolno domišljijo, da hočem jaz, neznatno, malenkostno bitje, jaz lajik v dogmi in v verskih vprašanjih vprizoriti tako-le kar čez noč popolni preobrat sedanjih razmer, ter je spraviti nazaj v prvotni tek in tir starodavnih šeg in navad Tvojega naroda, naj si je isti napram drugim še tako majhen in neznamen. Ako se že ves trud, vsi napor in moči tisočev in tisočev dobrih učenih dušnih pastirjev naše sv. vere le s skrajno silo in požrtvovalnostjo upira proti razljučenim valovom sedanjega toka narodnih in verskih razmer, ali bi ne bilo toraj skrajno brezpametno, ako bi si

Te navade pa ni mogoče odobravati, ker je tako ravnanje nepravilno.

Prvo mleko, ki se tudi „mlezva“ imenuje, naj se na vsak način prepusti mladiču in še le tisto mleko, katerega tele ne more posesati, naj se izmolze in porabi za kravo.

Prvo mleko, ki se pozna na tem, da je rumeno in bolj gosto, je namreč posebno prikladno za novorojenega teleta, ker je veliko bolj tečno in veliko lažje prebavno, kakor poznejše mleko. Razun tega je pa tudi bolj slano kakor navadno mleko, vsled česar se tele veliko hitreje in lažje sčisti.

Nekateri živinorejci sploh ne odobravajo tega, da bi se dalo kravi, izdelani po porodnih bolečinah, njeno mleko piti. Izkušnje pa uče, da je mlezva še najbolj tečna pijača za take krave in da je več vredna kakor z otrobi oblojena pijača. Na Švickem, kjer je živinoreja na jako visoki stopinji, je sploh običaj, da dobi krava tisto prvo mleko, ki ostane teletu. In če ga krava ne mara, ga ji pa vlijejo, ker so ondotni živinorejci trdno prepričani, da je ni bolj zdrave in bolj močne pijače za take krave kakor je mlezva.

Nepravilno pa je, če se krava ali telica že pred porodom izmolze, ker se na ta način vpliva na hitrejši porod; to pa ni dobro. Tudi pridejo novorojena teleta pri takem ravnanju ob najboljše prvo mleko.

Pri dobrih kravah se sicer rado zgodi, da se vime močno napne pred porodom, tako da se je bati vnetja ali takoimenovanega „sajevca“. Vendar naj se tudi v takem slučaju dokler le

domišljeval — kakor mi zadnje čase nekateri kritiki oporekajo — da bom jaz, kot posamezna edina lastovka, vzbudil iz zime trdega spanja novo, cvetočo pomlad, da bom jaz s svojimi skromnimi vrsticami spreobrnul brezverce in vodil odpadnike nazaj v naročje matere sv. cerkve; in to morda celo — seveda ta greh se mi tudi predbaciva — iz samopašja, in po slavi hrepeneč iz sebičnih namenov? Enostransk bi bil, ako bi meril s tem očitanjem samo na omenjeno, pozabljeno in od vas oddaljeno božjo pot. Saj se našim domačim božjim potom, izvzemši le nekaterim, ne godi dosti bolje, in kjer se še obiskujejo, napravi se več greha in slabega, kakor dobrega in Bogu dopadljivega. Godba, ples, preklinjevanje, pijančevanje, tatvina, poboji, to mora biti, in kjer tega ni, in ker sta v novejšem času godba in ples prepovedana in odpravljena, torej: ne gremo na božjo pot, ne na „žeganje“; to so žalostni ostanki v srcu naše mladine, ti ostanki in edini žalostni spomini na tradicije in svetinje naših umrlih pra-

mogoče počaka z molžo. Le ko bi mleko začelo kapljati iz sescev in ko bi bila krava podvržena vnetju vimena, le tedaj se ji naj odvzame nekoliko mleka pred porodom, sicer pa ne.

Varujmo živino pred hudo vročino.

Velika vročina škoduje živini, ker jo slabi. Ob vročini ima živina manj teka in se močno poti. Zaradi tega nam krave manj molzejo in tudi uprezna živina je ob takem času slaba za delo.

Huda poletna vročina škoduje živini na planem kakor tudi v hlevih. Na planem trpi v soparnih poludanskih urah posebno delavna goved, kakor tudi goved na paši. Zaradi tega je skrbeti, da živina ob tem času ne dela in da se ne pušča na solncu. Delavna živina naj se v poletni vročini upreza le v jutranjih in večernih urah, o času največje vročine naj pa počiva. Tudi živini, ki se pase na planem, je treba o poludanskih urah počitka in sence.

Posebno slabi in škodljivi so v poletnem času nizki in tesni hlevi, v katerih se soperica hitro nabira. V takih hlevih se živina toliko slabše počuti, čim manj jih odpiramo in čim dalje časa puščamo gnoj pod živino.

Da se varuje živina kolikor mogoče pred neznosno soperico in vročino v takih hlevih, je treba, da hleve pridno odpiramo, da imamo po potrebi okna in vrata odprta, po dnevu kakor zlasti tudi po noči. Namesto navadnih vrat kaže imeti v poletnem času lese, kakoršne rabijo

dedov. Komur je količkaj zgodovina božjih potov znana in jo primerja z dejstvom sedanjih časov, vsklikniti mora s Ciceronom, slavnim rimskim konzulom in pisateljem: „O tempora, o mores! O časi, o šege!“

Dragi bravec, očital mi bodeš, da sem precej daleč zašel s pravega tira svojega prvotnega namena. Res je to, in nikakor ti tega ne ugovarjam, toda res je pa tudi, da sem bil ta polet na stranska pota dolžan storiti svoji vesti, dolžan vgladu tega lista, da ga branim pred krivo obsodbo, pred natolcevanjem naših nasprotnikov; kot lajik segal sem do sedaj in segel bodem tudi naprej v versko vprašanje in predmete le tako globoko, kolikor vede in znanosti žanjem jasnih očíj in treznih mislij na polju svojega verskega prepričanja. V političen in verski razpor pa se globlje spuščati, to ni moj namen, vsaj v tem miroljubnem lističu ne. To v pojasnilo in odgovor vsem, katerim je zadnje moje „Ave Marija“ večerni zvon preklerikalno in fanatično zvenel po ušesih in po — vesti.

skrbni gospodarji tudi pri svinjaki, kjer je vročino ravno tako odvracati kakor v govejih hlevih.

Za odvajanje poletne soparice v hlevih se priporočajo tudi tako napravljena vrata, da obstoje iz dveh delov ali polovic, ki se vsaka za se odpira in od katerih naj je zgornja polovica čez noč in po potrebi tudi čez dan odprta, spodnja pa redno zaprta. Razun vrat je treba tudi okna odpirati. V okna je dobro zatakniti zelenih vejic, da je več sence v hlevu.

V boljših hlevih imajo za prezračevanje hlevov posebne priprave, katere imenujemo „ventilacijo“. Razun tega imajo na oknih polkne, ki se po potrebi zapirajo in odpirajo.

Za čisti zrak in za znižanje toplote v poletnem času pa ni skrbeti le z odpiranjem vrat in okenj, ampak tudi s tem, da se iz hlevov gnoj pogostoma izkida, kajti gnoj vpliva v poletnem času zelo neugodno na počut in na zdravstveno stanje živine, ako ga puščamo dolgo časa pod njo. V takih hlevih se množita smrad in soparica, ki ste živini ravno tako škodljivi kakor človeku.

Dobro je tudi, da se soparni hlevi ob času najhujše vročine poškopé z vodo, s katero se zrak v hlevu prav prijetno ohladi.

Ako bomo varovali na ta način živino pred hudo poletno vročino, potem se tudi ni bati, da bi nam muhe delale pri živini tisto nadlego, kakeršno opazujemo sedaj po soparnih hlevih. Proti muham se priporočajo razna druga sredstva, v novejšem času tudi „caherlin“, vendar je pred vsem potrebno, da skrbimo za hladne in zračne hleve.

Sedaj pa dragi bravec za danes le še en majhen korak naprej do najniga prvotnega cilja in namena.

Moja sodba o lastnih svojih rojakih zdela se bode — to že naprej slutim — marsikaterim cenjenih bravecev, če tudi povsem resnična, vendarle preostra; čutim se toraj resnici in pravici na ljubo dolžnega, da ji v osebi dobrosrčnega in pravičnega zagovornika zopet odstrižem, kar sem ji — morda — preveč zameril. Biti pa dobrosrčen in pravičen zagovornik v eni in isti osebi, to je pač težko in moral bi do cela ves poprejšni odstavek zopet preklicati in smejal bi se mi ves svet, ko bi se kaj enacega podstopil. Toraj ostanemo zopet tam, kjer smo bili, namreč: Dolenjec, seveda Dolenjec naprednjak in zaveden Dolenjec zapušča in opušča polagoma in polagoma bližnja in daljna romarska in božja pota, ker jih ali premalo pozna, ali jih pa več poznati noče. Naj si bo že temu kakor hoče, osoda seznanila me je tukaj z odličnimi učenimi možmi, s katerih pomočjo in

Zelo koristno je tudi za živino, da dobi v poletnem času zdravo in hladno pijačo in da jo tudi kopljemo.

Pogosto kopanje se priporoča zlasti za prašiče. Voda vpliva tako ugodno na dober počut in na zdravstveno stanje teh živalij, da jih moramo v poletnem času umivati, ako nimamo pripravne vode za kopanje. Pri tej priliki naj se jim koža dobro osnaži s kako ščetjo ali krtačo.

Po naših krajih so hlevi v obče nizki, soparni in zaduhli. Zaraditega se toliko bolj priporoča, da se ravnamo v poletnem času po teh navodih, ako hočemo, da nam ostane živina zdrava in dobra za užitek.

Družbinsko potovanje „Slov. planinskega društva“

v Dalmacijo, Črno goro, Hercegovino
in Bosno.

Po naročilu občnega zbora stopa odbor „Slov. planinskega društva“ pred slovenski narod s projektom skupnega potovanja v Dalmacijo, Črno goro, Hercegovino in Bosno, ki bi se naj izvršilo v dobi 10 dni od 29. avgusta do 7. septembra t. l.

Odbor si je prizadeval, da sestavi zanimiv vzpored in premotri denarno vprašanje. Ko je potrebne te priprave dognal, vabi odbor s tem Slovence in Slovenke, da se zglasaajo k udeležitvi pri tem potovanju.

Prvo veliko potovanje je to, ki ga pripravlja sedaj „Slov. planinsko društvo“ v 8. letu svojega obstanka. Da se je izbralo kot cilj

združenim sodelovanjem poskusil bodem po gotovem razporedu navajati posamezne zgodovinske slike o naših božjih potih, zlasti onih, kateri so v časih viharjih izgubili svoj povsem opravičeni in zasluženi sijaj svoje prvotne zgodovinske dobe. Ne smem pa zamolčati, da gre pri nabiranju zgodovinskih podatkov sv. Jošta, razun gg. pisateljev, ki so po raznih, nam Dolenjcem po največ le po imenu znanih listih priobčili kratke in nezanesljive odlomke te zgodovine, največja zasluga in zahvala čast. gospodu Alojziju Šarc-u, dušnemu pastirju na sv. Joštu, ker ga celi razvoj imenovane zgodovine v našem listu zelo zanima, in želi, da moje besede, dasi ojstre in okorne, padejo na dobro zemljo, ki naj bi rodile tudi obilo dobrega sadu. Milo je tudi njemu pri srcu, ko vidi in pogreša mej romarji, ki iz drugih krajev zopet čimdalje v večjem številu prihajajo na goro, zlasti Vas, dragi mi Dolenjski rojaki.

Oj, ozrite se vi vsi, kateri še vedno hodite edino pravo krščansko pot svojih starišev, že

prvemu društvenemu potovanju slovanski jug, more vsakdo tem bolj odobravati, ko se odlikujejo ravno Dalmacija, Črna gora, Hercegovina in Bosna po tolikem prirodnem krasu, da sluje izlet v te dežele že dolgo kot jeden najzanimivejših. Potovanje po morju prevlada v potnem vzporedju, kliče za to po skupnosti, ki bi jo družila prijateljska vez na ladji.

Za potovanje po morji najamemo poseben salonski porobrod, ki popelje izletnike do najlepšega, česar ni smeti prezreti pri obisku slovanskega juga. Na kopnem preskrbi planinsko društvo vozove in vlake, isto preskrbi tudi že v naprej prenočišča in hrano, tako da ne obteži posameznega izletnika nikaka skrb in mu bo marveč le uživati ob priskrbljenih udobnostih in radovati se krajev, ki mu jih pokaže vsak dan novo obilico.

Stroške potovanja proračunil je odbor vsega skupaj na 240 K in so v ta znesek vračunani vsi izdatki za vožnjo iz Trsta počeni po morji, po železnicah, z vozovi in pa za hrano brez pijače; vračunana so prenočišča, vstopnine, napojnine in vodstvo ves čas potovanja tja do Zagreba, kjer se družba razide.

Izlet ob takih najnižjih stroških omogoči le zadostno število izletnikov, to je 90 in pozivlja za to odbor vsakogar, ki bi bil voljan, posetiti dežele južnih naših bratov, naj se javi „Slov. planinskemu društvu“ do 20. junija. Do 3. julija je vposlati društvu 80 K predujema, ki se vračuni izletniku na dobro. Predujem zapade pa društvu v korist, ako odstopi priglasenec in ni izkazal, da mu brani le neodložljiva

davno v grobu tihi jamici trohnečih pradedov, vi vsi, katerim bije gorko, neustrašeno srce istotako, kakor za blagor domovine, tudi za ohranitev in povzdigo matere sv. cerkve, ozrite se, ko potujete k Mariji pomagaj na Brezje, in pridite tudi sem gori v te tihe svete višave, kjer zadobite mir svoji duši, mir svojemu srcu.

Upam, da ta moj klic iz višave tja doli v tihe Vaše doline, ne bo glas vpijočega v puščavi, in kdor zamore to znamenito cerkvico in blizo nje pisatelja teh vrstic že v kratkem tukaj obiskati, povem mu radodarnega srca celo zgodovino cerkve in naštejmu mu nešteto izrednih milosti in čudežev, katere je sprosil cerkveni patron sv. Jošt od nebeškega Očeta onim, kateri so se s zaupnim srcem v stiskah in nadlogah k njemu obrnili. Kdor pa tega sedaj ne more storiti, pojasniti mu hočem vse to v prihodnjem listu. Toraj, tako ali tako, na veselo svidenje!

(Dalje prihodnjic)

ovira, udeležiti se izleta. Ostalih 160 K je vplačati društvu najkasneje do 15. avgusta. Ker je največje število izletnikov, ki se jih sprejme, 90, svetuje se, naj se vpošlje oglase čim preje, ker se na oglase, segajoče čez to število, ne bo moči ozirati. Za primer, da ne pride do izleta, se vrne vposlani denar.

Objavljajoči v nastopnem nadrobnejši vzpored potovanja, želimo, naj bodi prvo naše društveno potovanje vsem udeležencem v korist in veselje, narodu našemu pa v dostojno reprezentacijo v tujini.

Program potovanja:

1. dan. Odhod iz Trsta ob 7. uri zjutraj. Vožnja ob obali Istorski v Pulj, kjer si ogledamo prvo avstrijsko vojno luko. — Obisk Malega Lošinja najvažnejšega našega zdravilišča na jugu.

2. dan. Zadar. Ogledovanje mesta. Vožnja v Šibenik. Z malim parobrodom po Prokljanskem jezeru v Skradin (Scardona) in potem k slapovom Krke.

3. dan. Trogir (Traun). Ogledovanje tega glede benečanskih stavb najvažnejšega mesta v Dalmaciji. Vožnja skozi divni Kaštelanski zaliv (Jette Castello) v Spljet. Ogledovanje mesta, osobito pa svetovnoznamenite Dioklecijanove palače. Z železnico v izkopano rimsko mesto Solin (Solona).

4. dan. Obisk Hvara (Lesina), starodavnega mesta Korčule in Gruža (Gravoso). Izlet z malim parobrodom v Rijeko (Ombla), ogledovanje Dubrovnika in pohod otoka Locruma (Lacroma).

5. dan. Boka-Kotorska. Vožnja skozi najlepši zaliv v Evropi v Kotor (Kattaro). Odtod z vozmi po krasno izpeljani cesti ob Lovčenu na Krstac, Njeguš in Cetinje, kjer si ogledamo vse znamenitosti junaške Črne gore.

6. dan. Odhod iz Kotora naravnost v Metkovič, kjer zapustimo parobrod. Iz Metkoviča po železnici v Mostar.

7. dan. Ogledovanje Mostara in vezanimiva vožnja v Sarajevo.

8. dan. Ogledovanje Sarajeva, Ilidža itd.

9. dan. Odhod iz Sarajeva z železnico preko Bosanskega Broda v Zagreb.

10. dan. Zjutraj prihod v Zagreb, kjer se družba razide.

Natančni program sledi. Oglase sprejema „Slovensko planinsko društvo“ v Ljubljani.

Politični pregled.

Državni zbor je 11. t. m. imel za to polletje zadnjo sejo. Da se je to pot res delalo, je zasluga ministerskega predsednika, ki je

znal vse tudi najbolj razljučene stranke krotiti in pomirjevati. — Cesar je potrdil postavo, s katero se zagotove razne železnice, med njimi tudi bohinjska.

Deželni zbor kranjski se prične 17. t. m., po drugih deželah tudi približno o tem času.

Nemški cesar hoče imeti še več vojakov. Da je nezadovoljnost velika, umevno je samo ob sebi. Komaj so poslanci dovolili par milijonov za nove ladije, že hoče imeti spet denarjev, da pomnoži armado. — Zopet en vzgled nemške nestrpljivosti do Poljakov: Poljski vojaki so se oglasili, da bi radi opravili spoved. Vsacega so vprašali, ali se hoče spovedati poljski ali nemški. Tisti vojaki, ki so zahtevali poljskega duhovnika, zavoljo tega eno celo leto ne bodo dobili dopusta! Nemški cesar se pač moti, ako meni, da bo le s silo in orožjem ohranil svoje cesarstvo. Pokorščina iz strahu pred smodnikom in bajonetom je prazna in prerada odpove v odločilnem trenutku.

Vojska na Kitajskem je končana. Vojaki raznih držav se kmalu vrnejo domov. Vprašanje je le, kakšen dobiček imamo n. pr. Avstrijci od te vojske? Kitajci so sicer obljubili plačati odškodnino, a je še niso plačali, in kdo ve, če jo bodo.

V **Italiji** je velika nevarnost, da nastane splošna vstaja. Delavci, ki imajo premalo plačila, na vseh straneh štrajkajo in šuntajo k uporu. Eden glavnih vodij teh upornikov je dejal očitno, da se lahko takoj vzdigne 300.000 ljudi, dobro pripravljenih in urejenih.

Buri so Angleže dvakrat spet prav pošteno nabili, vjeli mnogo vojakov in odvzeli živeža, orožja, streliva. Ves svet se čudi Burom, a pomagati jim ne mara nihče.

Piše se nam:

Iz Irče vasi. Že mnogo let, pa kaj pravim mnogo let, odkar naša vas ob Krki stoji, pričakovali so naši ljudje odrešenika, to se pravi človeka prav naravnega, vsakdanjega človeka, ki bi vzel veliko trobento in na njo zatrobil, da bi zvedel širni svet, zlasti pa mero-dajni krogi javnih organov, y kakem žalostnem položaju so naše zdravstvene razmere. In po dolgem čakanju in zdihovanju prišel je vendar le ta rešilni angelj, škoda le, da si ni izbral boljše oblike in obleke, kakor ga je v meni našel, in tudi spretneje trobente, kot je pero pisatelja teh vrstic.

Toda pustimo dovtipne uvode, in dotaknimo se takoj točke, kjer nas čevelj že davno žuli. In čevelj žuli ter mora žuliti vsacega, kedor hodi k našemu vaškemu studencu. Kako tudi ne, vsaj vsa pota, bodi si iz Drske ali iz vasi same, so pač taka, da se Bogu smili. Tu že dolgo časa čakajo in zdihujejo po potrebnem popravilu in zboljšanju. Iz Drske proti Irči vasi vodi takozvani „graben“ vsled primanjkjanja prostora po širjavi brez jarkov, po katerih bi se voda odcejala

ob času dežja in spomladi, ko se sneg taja. Vsa ta voda ki po temu grabnu iz Drske prihaja in znjo vred vsa cestna nesnaga iskala si je že mnogo let primernega iztoka, kar se ji pa dolgo časa ni posrečilo. Okoli leta 1890, tedaj pred 10 leti zapazili so vaščanje, da je studenec pri najmanjem deževju, razun vseh nedostatkov, s katerim se je imel že radi njega naravne in nevhvaležne lege boriti, postajal osobito na mestu, kjer se vir iztaka, nenavadno kaln in smetan, tako, da vode precej časa sploh ni bilo mogoče uživati.

Po mnogem in trajnem preiskovanju prišli so slednjič vendar le temu vzroku na sled. Pokazalo se je namreč, da je voda, ki se je na koncu Štemburjevega kozolca ocejala po njivi, dobila neko podzemsko cev, po kateri je potem prihajala naravnost v studenec. Ker nisem geolog in tudi ne inženjer, toraj ta proces odtoka ne morem in tudi nočem dalje in globeje razpravljati. Toda stvarno in dokazano je da moramo piti vso cestno nesnago, blato in smeti, katere voda v veliki množini po cevi v studenec prinaša in vsakdo mi more priznati, da take snovi in tvarine zdravju niso posebno prijazne, najmanj pa našemu okusu. Toda to še ni vse!

Nad studencem drži pot, katero vporablja deloma Irčanje, deloma Drščanje, ko hodijo po studenec. Ta pot visi skoro poševno nad studencem in njega podlaga je večinoma le iz ilovce. Nekoliko kapljic dežja zadostuje, in nesnago in blato te poti imamo zopet — v studencu, ker se drugam ne more odtakati. Sedaj pride še le glavna stvar! Studenec leži namreč pod površjem Krke, in ker se taisti v Krko odteka, ali bolje rečeno, bi se moral v njo odtekati, je toraj naravno in umevno, da imamo v studencu več Krke, kakor studenčnine. Kadar je Krka majhna, no to še gre, studenček žubori še precej bujno in živahno proti iztoku. Toda spomladi ko se taja sneg in ob velikem deževju, ko Krka traynike preplove, oj tedaj smo še le vsi skupaj, to je Irčanje in Drščanje vbogi reveži. Kaj, ko bi bila že Krka sama na sebi, to bi že bilo, vsaj jo Novomeščanje že celo večnost tudi morajo uživati, toda pri nas, to se pravi v naš studenec dobivamo še vse druge sladke in grenke, suhe in debele, a prav nič okusnih, prav nič zdravilnih pridakov in doklad. In kake so te priklade? Komaj streljaj daleč od nas na Brodu namreč pero ženice otroče in neotroče, a vsekako umazano perilo, dalje napaja se tam, kakor tudi pri nas živina tik studenca in potem? No potem dragi čitatelj, — morda si ravno pri jedi, ko tele vrstice čitaš, ko bi ti hotel opisati, kaj v takem času ne priplava ali v površju ali bolj spodaj v naš studenec, uverjen sem, da nimaš tako dobrega želodca, da bi poleg jedi tudi moj neokusni popis mogel prebaviti.

Lahko si sam predstavljaš kake ne posebno zdravilne in okusne surogate, ali da ti po domače povem, kakovo cikorijo moramo ob takih časih mi vbogi vaščanje kot pitno vodo uživati. Razun tega pa dobiva ta vbogi naš studenc ob omenjenih časih iz vasi same še drugo, tudi zelo okusno hrano, ki se v žlahtnih kapljicah pretaka po sredini vasi; mi imenujemo te žlahtne kapljice po domače — gnojnico; prav zdrava ni, tudi posebno okusna ne, a kaj zato, vbogi kmet jo lahko pije, ker družega nima. Seveda je temu veliko tudi malomarnost vaščanov kriva, a kriva tudi brezbriznost onih organov, katerim je izročena blaginja ljudstva, procvet in napredek naroda o kateri točki pa je Novo mesto z okolico vred, daleč

daleč zadej za drugimi deželami in še dalje pa za drugimi narodi. Marsikdo je videl tudi pri nas te in še mnogo družih nedostatkov in potreb. toda le videl je, da bi pa kaj storil, da se takim nujnim potrebam v okom pride, ej tega ne, boji se — zamere! In tako gre leto za letom naprej, nevedno ljudstvo seveda ne ve, da se nezdrava pitna voda prej ali slej ali enkrat gotovo maščuje, grozno maščuje. Voda pije se naprej, kakor se je pila, in če je le posebno grda in ne kot pitna voda uporabna, no tedaj kdo pripomni: „Vodo imamo pa slabo“. „Ej slaba je slaba, no pa bo že spet, če bo Bog dav“. To je vse, kar se za nas stori!

Stem pa stvarna zadeva še ni rešena, imam še veliko v svoji troboti. Radi pomanjkanja časa odložiti, jo moram sicer za danes, obljubim pa, da tem krepkeje potem zatrobim v prihodnej številki.

Za danes omenim naj mimogrede in prav v kratkem silno muno potrebo, ter prosim prizadete kroge, oziroma osebe, da se taista, — ako se že mej tem časom, kar jaz po Gorenjskem potujem — ni rešila, nje rešitev čim preje vkreniti blagovoli.

Pri Zalogu na Lokah je namreč znani brod ali prevoz čez Krko. Ni še dolgo tega, ko sem se z nekim gospodom učiteljem tam prevozil, in sicer iz Volovč v Loke. Tudi ako bi bilo narobe, namreč iz Lok v Volovče, brod bi zaradi tega ostal taisti kakor je, namreč star in polomljen in ako potnik pogleda bolj natanko v spodnja dva čolna, nad katerimi brod leži, priznati mora, da sta — posebno pa eden teh čolnov — bolj podobna stari vojaški od krogelj in raznih mrčesov luknjičasti suknji, izza časa francoskih vojsk, kakor pa brodu, ki ima nalogo prevažati ljudi in živino in seveda tudi cele tovarne vozove. Ves je ljukničast, piškav, razbit, kakor bi se svojim sosedom vsaki dan pretopal in vendar sta tako daleč narazen, in to celo tako trdno, da si niti v lase ne moreta poseči, ako bi se tu in tam tudi hótela.

Brodnik mi je pravil, da se že dolgo časa celo en sam tovarni voz ne upa prevažati, vedno je v strahu, da se z vozom, živino in brodom vred potopi v Krko. Vedno ga maši s starimi cunjami, ki pa seveda nimajo tistih močij, da bi voda ne vhažala skozi luknje, vsaj sicer bi se v današnjem od kultur in vseh ved in znanosti oblizanem svetu morda še kdo domislil, napraviti brod iz samih — cunj. Na vprašanje, čegav je ta brod, mi je odgovoril, da je last grajščine Breitenau, in da se je zlasti zadnji čas že večkrat pritožil pri lastniku, toda dosedaj, kakor se vidi, vse brezuspešno.

No, gospodje varuhi javnosti, vsaj se tudi vi prevažate tam čez, a kaj niste še opazili, tistih velikanskih ljuken, iz katerih cunje gledajo, pa voda v čoln curlja in pa, in pa — veste kaj? In pa je protipostavno za javnost in varstvo življenja. Čudno! ako je kmet pozabil slučajno svetilko doma, in se ga ob 8. uri zvečer z vozom brez svetilke na cesti dobi, naznani se, in plača kazen, če nima denarja je zarubljen, ali pa gre za par dni v luknjo ričet pokušat; to je prav, zakon to zahteva, a ako je za zakon za kmeta, naj velja tudi za grajščaka; pred Bogom in pred postavo smo vsi jednaki. Toraj brez zamere gospodje, želeti je, da se take nedostatke tudi brez zamere oblastvu naznanijo. Povedal sem vam, kje bi se zajc dobil, toraj ako slučajno omenjenega njegovega brloga res še niste opazili, zdaj veste, kje ga iskati.

Pa za danes brez zamere vsem skupaj, tudi tebi dragi čitatelj in na svidenje v prihodnjem listu.

Domače vesti.

(Novi grobovi.) 9. t. m. umrl je v Kočevju tamošnji mestni župnik in dekan g. Jožef Krese, po kratki bolezn. Rojen 1. marca 1834 v Hrušovcu župnije Prečina bil je v mašnika posvečen 26. jul. 1859. ter služboval kot kapelan v Borovnici, v Šempetru in Šmihelu pri Novem mestu ter na Raki. Od tam je šel za župnika v Struge ter l. 1884 v Kočevje za župnika in dekana. Blagi duhovnik užil je mnogo britkostij. Silno se je trudil, da se v Kočevju Bogu pozida dostojnejše bivališče kakor je bila prejšnja slaba župna cerkev. Sadu svojega truda čakati mu ni Bog pripustil. Bodi mu blag spomin in večna luč naj mu sveti! — V Ljubljani umrla je najodličnejša slovenska pisateljica Pavlina Pajkova v 47. letu svoje dobe. Iz njenega peresa je izšlo kaj obilo pesnij, povesti in drugih leposlovnih sestavkov, ki ji zagotove trajen spomin v slovenski književnosti. N. v. m. p.!

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu maju 1901 je 119 strank vložilo 47.427 K 14 h, 240 strank vzdignilo 58.253 K 96 h toraj manj vložilo 10.826 K 82 h, 14 strankam se je izplačalo posojil 17.880 K, Stanje vlog 1,658.454 K 63 h, denarni promet 221.990 K 96 h.

(Novomeški vodovod) upamo že letos doživeti, ako ne bo posebnih zadržkov. Kajti z deli se prične lahko takoj, ko bode ministerstvo odobrilo ponudbe raznih tvrdk za razpisana dela. Kako živo da nam treba vode, skušali smo ob hudi suši zadnje dneve.

(V bolnišnico Usmilj bratov) v Kandiji pri Novem mestu se je sprejelo meseca maja 142 bolnikov, koncem aprila jih je ostalo 77 skupaj 219. Od teh se jih je ozdravilo 99. Umrli so 4, in sicer eden vsled gnojavice v možganih, eden vsled srčne hibe in eden vsled zdrobljene čepine. V oskrbovanji ostalo jih je 84. Oskrbovalnih dnij se je nabralo tekom preteklega meseca 2670.

(Vabilo.) Vsi častiti udje dijaškega podpornega društva v Rudolfovem se vljudno vabijo na občni zbor, ki se vrši letos dne 24. junija ob 6. zvečer v konferenčni sobi c. kr. gimnazije. Na dnevnem redu je: 1.) poročilo o društvenem delovanju šolskega leta 1900/01, 2.) poročilo o delovanju dijaške kuhinje, 3.) volitev dveh pregledovalcev računov, 4) volitev novega odbora.

V Rudolfovem dne 10. junija 1901.

Načelstvo.

(Ceplenje koza.) Okrožni zdravnik dr. Peter Defranceschi cepil bode koze tekom meseca junija in julija tekočega leta v sledečem času: I. Dne 24. junija, ponedeljek za Novomesto in Kandijo v svoji ordinacijski sobi v Kandiji št. 66. ob 10. uri dopoldne, v šolah pa od 8. do 10. ure dopoldne. — II. Dne 24. junija, ponedeljek v Šmihelu ob 4. uri popoldne, v šolah ob 3. uri. — Pregledovanje se bode vršilo ob isti uri in kraju dne 1. julija, ponedeljek. — III. Dne 2. julija, torek na Ruperčvrhu ob 1. uri popoldne v Stopčah ob polu 3 uri, na Podgradu ob polu 5. popoldne. — IV. Dne 2. julija, sredo v Mirnipeči ob polu 3 uri, in na Vel. Kalu ob polu 5 uri. — V. Dne 4. julija, četrtek na Slatniku ob 1 uri popoldne, v Orehovici ob 3 uri popoldne in v Brusnicah ob 5 uri popoldne. — VI. Dne 5. julija, petek v Št. Petru ob 1 uri popoldne, v Belicerkvi ob 3 uri, pri Zorkotu ob 5 uri. — VII. Dne 6. julija, soboto v Vavtvasi ob 1. uri, v Prečni ob polu 3. uri. — Pregledovanje se bode vršilo ob isti uri in na istem kraju teden pozneje. —

Prizadeti p. n. župni in občinski uradi se prosijo, da to v vednost starišev v nedeljo dne 16. in 23. t. m. objavijo.

(Občni zbor) kmetijske podružnice Novomeške se bode vršil ta pondeljek dne 17. t. m. ob 2. popoldne v gostilni gosp. Windischerja v Kandiji pri Novem mestu. — Vspored: 1. Poročilo načelnika o delovanju podružnice. 2. Poročilo blagajnika in predložitev računov. 3. Volitev novega odbora, to je načelnika in 16 odbornikov. 4. Predlogi za družbeni občni zbor in volitev odposlanca. 5. Predlogi in nasveti odborovi. 6. Nasveti posameznih društvenikov. — Ako ob zgoraj določenem času ne pride zadostno število udov, se bo pol ure pozneje vršil drug občni zbor z istim vspeškom, ne glede na število navzočih.

(Iz obrtnih krogov) smo spet prejeli dopis v zadevi zadnjega obnega zboru zadrage. Nas to zanimanje le veseli in nameravamo prihodnjič kaj več o tem spregovoriti. Dopisa radi premalo prestora danes ne objavimo. — V zadnjem dopisu je dopisnik okrajnemu glavarstvu očital lahkomišljeno postopanje pri izdajanju obrtnih dopustil. Imeli smo pa priliko se prepričati, da dopisnik ni imel prav, marveč da postopa okrajno glavarstvo popolnoma postavno, vestno in natančno, kar bodi resnici na ljubo s tem popravljeno.

(Tiskovni pogrški.) V zadnjem članku „Snetjav ječmen“ se je pomotoma izpustilo del odstavka, vsled česar je trpela vsebina. Glasiti bi se imel dotičen odstavek tako-le: „Proti snetjivosti ali „prašnatemu snetu“, kakor imenujemo tudi to bolezen, se rabijo različna sredstva, izmed katerih je namakanje semena v modri galici in apnu še največ vredno. S takim namakanjem se zatire tisti črni prah, ki obvisi na semenu in po katerem se bolezen naprej raznaša“. — Takisto se ima v zadnjem spisu „Vinarske zadruge v Novem mestu“ čitati: „Osnovni odbor se je dosledno ravnal po tem načelu itd.“ namesto „Osnovni odbor, ki je dosedaj ravnal itd.“ kakor je bilo po pomoti natisnjeno.

(Pasja steklina) Strašna pasja steklina se po Dolenjskem še vedno širi ter je bilo od lanske jeseni vže nad 30 oseb od steklih psov ugriznjenih. Da se ta nevarna kuga do sedaj ni še uničila, je iskati vzroka posebno v tem, da se vkazane vet. pol. varstvene naredbe od prebivalstva premalo uvažujejo oziroma ne izpolnjujejo. Vsled tega se v smislu odloka c. k. deželne vlade z dne 24. maja 1901, št. 8342 županstvu strogo ukaže, da nadzoruje resno izpolnitev zoper steklino odredenih varstvenih naredb in vsacega tem naredbam nasprotujočega brez izjeme semkaj naznani. Naredbe pasjega kontumaca morajo se strogo izvrševati; vsi psi morajo biti ali pritrjeni na verigi (ne na vrvi) ali vodeni biti na vrvi, ali pa nositi proti ogrizu popolnoma varen nagobčnik (ta ne sme biti tedaj iz usnja ali pomanjkliv iz slabe žice spleten) ter je pse v prvem slučaju izročiti v pokončanje konjederca, njih lastniki pa semkaj naznani. Županstvo naj sploh podučljivo upliva v tem smislu na prebivalstvo, da to iz lastnega nagiba izroči sumljive in nepotrebne pse, tako tudi ciganske pse v pokončanje konjederca. Slednjič se opomni, da vse zdravniške stroške za ozdravljenje, po steklih pse ugriznjenih oseb trpi po dekretu dvorne pisarne z dne 11. januarja 1816 št. 418 v prvi vrsti premožni lastnik steklega psa, drugače pa po dve tretinji država po jedno tretinjo dotična občina.

C. k. okrajno glavarstvo Rudolfovo,
dne 29. maja 1901.

(Iz Semiča). Dne 27. m. m. je šla toča po nekaterih krajih župnije Črešnjevec. Najbolj je potolkla na Sodjem Vrhu. Zito bodo pokosili. Sliši se, da je tudi del sosednje suhorske župnije precej prizadet. Splošno oblaki strašijo skoraj dan za dnevom po Beli Krajini. To se godi že nekaj let. In če bodo gozdi tako pridno ginili s sosednjih hribov kakor dosedaj, bo nevarnost še večja. Varujte toraj z gozdi ali vsaj skrbite, da jih bodete sproti zasadili z mladim drevjem. Silno koristno bi bilo tudi to, če bi se obširni belokranjski steljniki pogozdili. Ljudje bi imeli boljše steljo, več drv, pa tudi sčasoma lepih denarjev.

(Iz Št. Ruperta.) 28. maja. Na binkoštni pondeljek popoldne okoli 4. ure je bila tu huda nevihta z nalivom. Vmes je padala tudi toča, ki pa škode, hvala Bogu ni napravila. Treskalo je silno in treščilo v Uhonov kozolec (topler). Zgorela je le streha, ker je bil hud naliv in ker je prišla požarna bramba hitro na mesto. To je bila še sreča, da je bil močan dež, ker drugače bi zgorela gotovo vas Škerljevo, ker je kozolec ravno pri vasi in je vlekle ravno na vas. Treščilo je tudi na Ostrež, a gorelo ni. Razbila je tudi več telegrafskih kolov med Mirno in Št. Ruprtom. Hvala Bogu, da hujšega tu ni bilo, ker strah je bil velik! — Utonila je štiriletna deklica Marija Kovač iz Drage v Bistrici v petek 10. maja. Dobili so jo še le v soboto 11. maja za mlinom Antona Steklasa.

(Požar v Kropi) upelnil je 14 posestnikom hiše in pripadajoča poslopja dne 5. t. m. Škode je nad 200.000 K. zavarovani so bili samo za 19.000 K. Beda je silno velika in pogorelci potrebni izdatne pomoči.

(Vabilo) k veselici katero priredi „Prostovoljno gasilno društvo“ v Velikih Laščah v nedeljo dne 16. junija 1901 na vrtu gosp. Fran Grebenca. Na vspeh je petje, deklamacije, komičen prizor in burka „Eno uro Doktor“. Začetek ob 4. uri popoldne. Ustoppina 40 vin. Čisti dobiček namenjen je za pokritje društvenega dolga.

(Vabilo) na CXXVI. odborovo sejo „Slovenske Matice“ v Ljubljani, v pondeljek dne 17. rožnika 1901 ob petih popoldne v društveni pisarni. Spored: 1.) Naznanila predsedništva. 2.) Potrditev zapisnika o CRXIV. odborovi seji in o XXXVII. rednem občnem zboru. 3.) Volitev predsednika, podpredsednikov, blagajnika, ključarjev in odsekov. 4.) Tajnikovo poročilo. 5.) Eventualija.

V Ljubljani dne 5. rožnika 1901.

Predsednik: Fr. Levec.

(Pevsko društvo) „Kolo“ v Trstu naznanja vsim pevskim in drugim društvom, da se bode vršilo razvitje društvene zastave v nedeljo 21. julija t. l. pri sv. Jakobu. — To dajemo na znanje, da bodo vedela bratska društva vrediti svoje zadeve z oziroma na udeležitev razvitja. Podrobni program se objavi pravočasno.

(Prav lepe razglednice) z napisom „Kje dom je moj?“ in slikami teh-le mest: Ljubljana, Trst, Celje, Maribor, Celovec, Gorica in Novo mesto izdal je g. Janko Trošt.

(Sveto leto) nova izdaja v mali obliki dobiva se v knjigarni J. Krajec nasl.

(Današnji list) obsega dvanajst strani.

Razne vesti.

* (Zastrupljena vas.) V vasi Bacs Topolya so prišli nedavno cigani, ki so kradli ter so jih končno

zaprli v občinsko ječo. Tu so jih ostrigli in obrili do kože, kar je za cigane najhujša kazen in velikanska sramota. Zato so se cigani strašno maščevali. Ponoči so zastrupili vse vodnjake. Zato je že naslednjega dne umrlo pet oseb. Orožništvo pa je aretovalo cigane ter našlo pri njih mnogo različnih strupov. Več oseb v vasi je opasno zbolelo, a zdravniki so jih rešili.

* (Smodke angleškega kralja.) Medtem ko v Transvalu umirajo ljudje gladu in žeje, a v Londonu gladuje na tisoče sirot, sedi dobri angleški kralj v svoji palači in kadi debelo lepo smodko, ki se samo zanj izgotavlja. Ta ne sme biti niti daljša niti krajša kakor 9 centimetrov in četrta centimetra debela, a ena taka smodka ne sme biti dražja ko — 25 K. Nemški cesar znan po svoji štedljivosti kadi smodke po — 2 kroni. Tej njegovi štedljivosti se čudi ves siti svet.

* (Slabo noč je imel) nedavno neki pastir na Španskem. Izgubil se je bil v gozdu in noč je nastopila. Gladen in truden si je poiskal neko jamo, v kateri bi bil varen pred dežjem. Komaj si je dobro postlal z listjem in mahom v skrajnem kotičku jame in se vlegel k počitku, že je slišal pri vhodu votlo renčanje in malo trenutkov pozneje se je privahla v jamo velika medvedka z dvema mladičema. Ubogi pastir se je zaril v mah in listje, pa se stisnil kar najožje v kot. Medvedka ga ni opazila. Vlegla se je na tla, da je podojila mladiče. Ko sta se mlada dva navečerjala, je trojica prav glasno smrče zaspala. Ne tako ubogi pastir. Ta se niti dihati ni upal kaj še da bi se premaknil. Ves trd je ležal mirno vso noč ki se mu je zdela dolga kakor večnost. Po vsem životu je bil že ves mravinčast in srce mu je silno bilo. Ko je pa napočilo jutro, je medvedka vstala in kobacala iz jame, mladiči pa so šli za njo. Sedaj še le je prosteje dihal pastir. Vstal je naglo in hitel iz jame. Pravi, da ne pojde nikdar več prenočevati v blog k medvedki.

* (Si-li prestar za učenje?) Kato, slavni rimski državnik, se je v svojem osemdesetem letu začel učiti grškega jezika. Sokrates se je v pozni starosti vadil igrati na muzikalne instrumente. Plutarh se je učil latinščine od sedemdesetega do osemdesetega leta. Franklin se je pričel učiti filozofije, ko je dopolnil svoje petdeseto leto. Ludovico Monaldesco je spisal „memoire“ svojega življenja v visoki starosti 115 let. Ogilby, prestavljavec Homerja in Vergilija ni znal ne grškega ne latinskega jezika do svojega petdesetega leta. Bocaccio je bil že 35 let star, ne da bi se bavil z literaturo in je vendar postal jeden največjih mojstrov toskanske šole poleg Danteja in Petrarke. Sir Henry Spellman v svojem dvajsetem letu še brati ni znal, a se je potem poprijel učenja in postal jeden najslavnejših učenjakov angleških. Tako bi lahko navedli tisoče izgledov mož, ki so se še le v poznejši starosti začeli učiti, pa so vendar le dosegli velike vspehe in zavzemajo častno mesto v človeški zgodovini. Samo lenuhi pravijo: „jaz sem prestar za učenje.“

* (Dvojna) smrt radi pijanosti in jeze. „Prinesli mi za štirinajst novcev žganja,“ kričal je neki žganjar na Slovaškem, kjer je žalibog žganjepitje jako razširjeno. Ko žena prinese žganje, zahteva mož navrh, naj mu skuha kisle juhe. Kadar to poskusi, se zareži: „Smrad pfuj!“ Žena je namreč med kuhanjem zadremala, med tem pa se je juha nekoliko osmodila. Žena mu odvrne nevoljna: „Ko si pri peči bil, lahko bi si sam juho mešal.“ Nato surovi mož udari z roko

ženo na usta. Ta je zamizala, nato pa vrnila udarec z gorko ponovo možu po glavi. Ta zgrabi ženo za lasse, a ta se mu izmuzne, med tem ga pa s koncem od ponve dregne v trebuh in pretrga čreva. „Za ste bogovi!“ zaupije mož, nato popade sekiro ter leti za bežečo ženo na cesto. Ko jo dohiti, udari jo s sekiro preko glave, da žena omahne. Med tem prihite ljudje, umirijo moža ter vzdignejo ženo. Pomoč pa je bila prepozna. Tretji dan umrje mož za ostrupljenjem krvi, teden pozneje pa žena za pretresenjem možganov. — Kar ne pomagajo opomini, uče glasno izgledi. Varujte se žganja!

Smešnice.

(Skrajna nevošljivost.) „... Vidiš, sedaj bi te lahko ubil, toda — lopov, ti si zavarovan ... potem dobi še tvoja stara denar.“

(Po poroki.) Soproga (svojemu možu): „Vam moškim ni treba ničesar verovati; pred poroko pravite, da brez nas ne morete živeti, a po poroki ne morete z nami živeti.“

(Žene med seboj.) A.: „Moj mož se vsako nedeljo opijani.“ — B.: „Moj pa samo ob delavnikih, a v nedeljo ostane trezen.“

(Dokaz.) Čevljarski učenec (mojstrov ženi): „Gospa, gospa; ste li čuli šum v veži! Mojster je padel.“ — Gospa: „Za božjo voljo, pa vendar ni padel po stopnicah?“ — Učenec: „Baš po stopnicah, kajti iz nebes še ni padel ni jeden mojster!“

(V sodni dvorani.) Sodnik: „Kako ste zamogli težko blagajnico odnesti?“ — Toženec: „To je bilo zelo težko gospod sodnik, tega bi vi ne mogli storiti in je moja uradna tajnost!“

(Plemenito.) Delavec: „Tu sem prinesel denarnico, katero ste zgubili.“ — Gospodar: „Že dobro, saj nič ne manjka, drugič ko bodem več zgubil, vam bodem dal kako darilo!“

Darovi za novomeško dijaško kuhinjo.

Gospa Kanz 5 K, dobrotniki iz mesta in Kandije za mesec junij 56 K 24 h, Neimenovan 5 K, vč. g. župnik A. Šmidovnik 10 K.

Loterijske številke.

Trst	1. junija	11	73	3	67	35
Gradec	8. „	4	31	68	86	52

Vabilo

k občnemu zboru obrtne zadruga

za sodni okraj Novo mesto

kateri se vrši dne 7. julija predpoldan ob 10. uri v hiši kat. rokodelskih pomočnikov.

Dnevni red:

1. Volitev načelnika,
2. Volitev načelnika pomočnikov,
3. Prevolitev odbora,
4. Poročilo združnega imetja,
5. Pogovor za vstanovo bolniške blagajne pod zadruga,
6. Raznoterosti.

Ako bi se to nedeljo zadostno število udov zborovanja ne vdeležilo, vrši se drugi občni zbor 14. julija z ravno tistim dnevnim redom ne oziraje se na število udeležencev.

(170)

ODBOR.

Pisalna miza za dame je takoj za oddati. Natančneje se zve pri upravnistvu „Dol. Novic“.

(172-1)

Oklic. Firm. 64/1.
Gen. I.—21/7.

Podpisana trgovska sodnija naznanja, da se je v združnem registru pri obstoječi tvrdki: „hranilnica in posojilnica v Metliki, registrovana zadruga z neomejeno zavezo“ izvršil izbris izstopivšega člana načelstva g. Frana Kambiča in vpis novoizvoljenega člana načelstva g. Frana Prusa, posestnika in čevljarskega mojstra v Metliki.

C. kr. okrožna sodnija v Rudolfovem, oddelek I.
dne 30. maja 1901.

Oklic. Firm. 62/1.
Gen. I.—53/5.

Podpisana trgovska sodnija naznanja, da se je pri obstoječi tvrdki „kmetijsko društvo v Metliki, registrovana zadruga z omejeno zavezo“ v združnem registru izvršil izbris izstopivših članov načelstva gg.: Franc Kambič in Ivan Bajuk ter vpis novoizvoljenih članov načelstva gg.: Jožef Bluth, posestnik v Krvavčem vrhu št. 26 in Peter Luzar, posestnik v Slamnivasi št. 2.

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem oddelek I.,
dne 30. maja 1901.

Matija Žgur,

stavbeni mojster v Novem mestu št. 72

izvršujem vsa zidarska dela prav solidno in po jako nizki ceni. Priporočujem se najljudnejše slavnemu občinstvu in visokočastiti duhovščini v blagovoljno naročitev.

(164—1)

Trgovec z manufakturnim blagom v Novem mestu Karol Barborič sprejme takoj v prodajalno zdravega in čvrstega

učenca,

(166—1) kateri naj bo vsaj 14 let star.

Ker mi ni bilo mogoče se od vseh svojih prijateljev in znancev osebno posloviti pri odhodu v Ameriko, kličem s tem potom vsem iz srca: Na srečno svidenje!

(165—1)

MIHELAVAS

Janko G.

Najbolj izvrstne, priznane najboljše

jeklene pluge z 1, 2, 3 in 4 lemeži,
brane, travniške in za mah, klepne in
dijagonalne,
valjarje za polje iz jeklene ploščevine, gladke
in robate,

sejalne stroje „Agricola“,
stroje za košnjo trave, detelje in žita,
grablje za seno in žito,
priprava za obračanje sena,
patentovane sušilnice za sadje in sočivje,
stiskalnice za vino in mošt
in sploh za vse namene,

mline za grozdje in sadje, stroje za robljanje,
samodelujoče

patentovane brizgalnice za trsje,
zelenjad in pokončavanje uši
„Syphonia“,

premične štedilne peči, (74—7)
priprave za parjenje živinske krme,

izdeluje in razpošilja po najnovejši sestavi

Ph. Mayfarth & drug.

c. kr. edino priv. tovarna kmet. strojev, livarna in fužina na par

Ustanovljeno l. 1871.

DUNAJ, II|, Taborstrasse št. 71.

750 delavcev.

edlikovan z nad 450 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami na vseh večjih razstavah.
Obširni ceniki in množestvilna priznalna pisma zastoj. — Zastopniki in prekupci se iščejo.

P. n.

(116—5)

Slavnemu občinstvu in gostilničarjem
uljudno naznanjam, da sem iz svoje že dobro
znane zaloge pive v sodčih letos začel pro-
dajati tudi

pivo v steklenicah po pol litra.

En zaboj s 25 steklenicami velja samo 4 krone.

Z odličnim spoštovanjem

Anton Jakaz, založnik Steinfeldske pive
bratov Reininghaus v Gradcu.

NOVO MESTO, 14. aprila 1901.

Vodstvo deželne kmetijske šole na Grmu išče že
bolj priletnega

hlapca kravarja
in enega volarja.

Prvi dobi 16, drugi 14 kron na mesec. Službo zamoreta obadva koj nastopiti. Čitatelji „Dol. Novic“ naprošeni so najljudneje, da izvolijo primerne osebe na razpis teh služeb opozoriti.

(171)

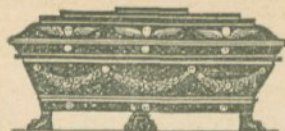
Pozor!

Pozor!

Zelo lep in vrlo obiskan **hotel,**

na lepem prostoru v Ljubljani je takoj radi rodbinskih razmer v najem za prevzeti, vsa oprava v spalnicah je nova, ravno tako tudi dekoracija v hotelu, potem vse perilo, kakor tudi vsa kuhinjska oprava je nova. Vse je stalo pred kratkim časom 6 tisoč gld. in sedaj se odda proti gotovi plači za 2 tisoč in 600 gld. Pri hotelu je tudi krasen vrt z verando in kegljšcem, povsod vse z Auer-jevo lučjo osvetljeno (Gasbeleuchtung).
Kje pove iz prijaznosti uredništvo „Dol. Novic.“ (167—1)

Podpisani sl. občinstvu najvljudneje naznanjam, da bodem imel od sedaj naprej vedno v zalogi večje število gotovih

mrljiških krst raznih velikosti, po nizkih cenah.

S tem bude vstreženo splošni želji, da se mrlič takoj lahko vloži v spodnji del krste.

Priporočam se nadalje za izgotovitev raznih

stavbenih mizarskih del,

pohištvenih predmetov, raznih stolov, miz, omar in vsa druga k mizarski stroki spadajoča dela.

Delo, katero se pri meni izgotovi s pomočjo strojev, je snažno in solidno izdelano, vsled tega tudi cenejše, nego ročno delo.

O tem se lahko vsak prepriča na dosedanjih mojih izdelkih.

Z odličnim spoštovanjem

(133-9)

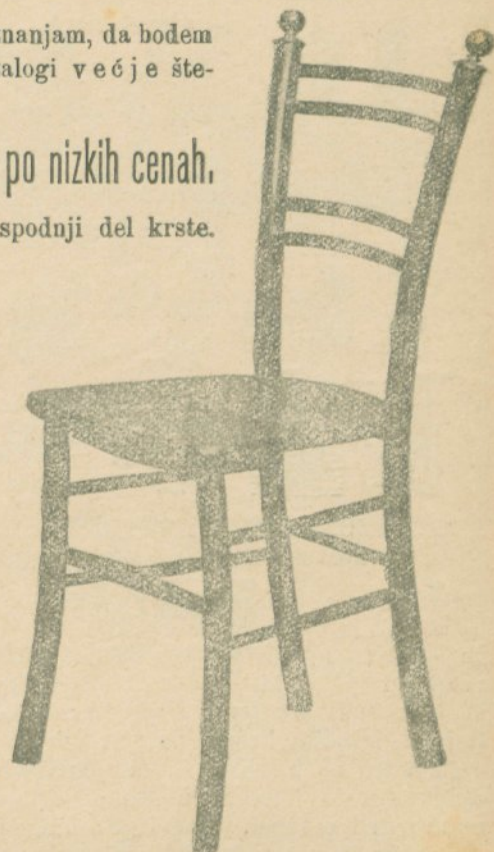
Matko Malovič,

prvo dolensko stavbeno in pohištveno mizarstvo z motorjem in stroji **V RUDOLFOVEM.**

Ravno tam je na prodaj tudi par že rabljenih

bicikljev,

ki sta še v dobrem stanu, po jako nizki ceni!

Nova enonadstropna hiša

s gostilno in kegljščem ter z zraven spadajočimi njivami, tri minute od kolodvora, za vsako obrt pripravna je takoj iz proste roke na prodaj. Plačilni pogoji so jako ugodni ter je cena vsemu skupaj 12.000 kron. Natančneje se izve pri lastniku **Anton Šali** v Rudolfovem št. 245. (168-1)

Hiša v najboljšem stanu,

s gostilno, vrtom, 2 hlevoma in 5 jehov njiv, pripravna za vsako obrt, je takoj za prodati pod ugodnimi pogoji. Lahko se tudi hiša in njive posamezno oddajo. Več se izve pri lastniku na **Zagrebski cesti** v **Kandiji** št. 26. (169-1)

Stanovanje obstoječe iz 4 sob, kleti i. t. d. v I. nadstropju. Več se izve v lekarni **J Bergmann, Rudolfovo.** (159-2)

Vsako vrstna

zanesljiva semena

kakor: domače, lucerne ali nemške in rudeče detelje; velikanske rumene, bele in rudeče pese; repno semo; raznih trav in vsih vrst salat se dobivajo po nizkih cenah pri

Josipu Kordinu v Ljubljani, pred **Škofijo** št. 4. (48-9)

Žaga v najem in cirkular zraven

pri **Franc Glavan-u** v **Kotih**, pošta **Dvor.** (157-2)

Stanovanje v hiši št. 258 v **Novem mestu** obstoječe iz 2 sob, kuhinje, kleti i. t. d. je takoj za oddati. Več se izve pri **Ljudeviku Ferliču** na **Glavnem trgu.** (161-2)

Proda se travnik na **Puščavi** blizu 6 oral velik izve se pri lastnici **Amaliji Rosina.** (154-2)

Janez Jax-a

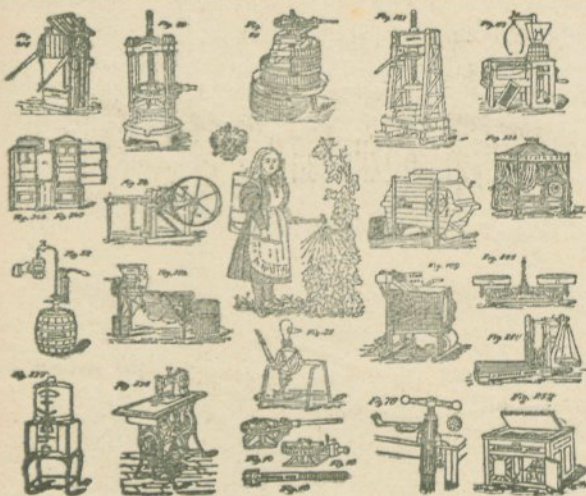
najstarejša in največja tovarniška zaloga

šivalnih strojev

v **Ljubljani, Dunajska cesta** št. 13.

Zastopnik za **Dolensko:**
Friderik Skušek,
trgovec v **Metliki.** (210-43)

IVAN SCHINDLER,

DUNAJ, III. Erdbergstrasse št. 12

razpošilja gratis in franko kataloge v slovenskem jeziku z več kakor 400 slikami o vseh vrstah aparatov za stroje, potrebnih predmetih za kmetijstvo, vinarstvo, za obrtne in gospodarske namene.

Cene nižje kakor drugod.

● Za reelno postrežbo se garantira. ●

Ugodni plačilni pogoji. Solidne zastopnike se išče,

(127-4) IVAN SCHINDLER,

ces. kralj. [priv. lastnik.

DUNAJ, III. Erdbergstr. št. 12.

Na Dvoru poleg Žužembrega se bode prodajala

košnja

in sicer na njivah vse tri košnje nemške detelje, na razpolaganje je 20 štantov domačih kozolcev, dobilo se bode tudi kozolce pri sosedih; dalje se bode odajala najboljše košnja po starinah in obe košnje v velikih travnikih. Košnjo ene parcele se tudi lahko dobi za celo leto, ravno tako se bodo tudi dobili manjši deli posebej. Dnevi prodaje se poizvedo pri krčmarju Ivan Strumbl-ju na Dvoru. Opozarjam na ugodno lego in na ugodne najboljše košnje.

Ivan Zorc v Črnomlju, lastnik navedene košnje.

„Tirolsko vino,“ posebno dobro in pristno, bele in rudeče barve, prodaja na debelo po nizkih cenah Antonija Lakner v Kandiji št. 58, to je mej hišami g. Appe-ta in g. Junca. (281-5)

Dekle

se išče kot učenka v trgovino mešanega blaga, katera je svoj šolski čas dostala. Zeleti je, da bi znala slovensko in nekoliko nemško, in da ima veselje do trgovine ter drugih gospodinjskih opravil. Sprejme se koj po dogovoru. — Kje pove opravništvo „Dol. Novic.“ (158-2)

C. k. priv. Portl.- in Rom.-cement tovarna
Alois Praschniker v Kamniku

na Kranjskem, osnovana 1854,

priporoča k stavbni sezoni svoj večkrat pre-
miran, kakor stavbam v vodi in na zraku,najboljši izdelek
v Portland- in Roman-cementu;

nadalje lepe trajajoče Mozaik plošče, brušene in polirane, plošče iz Portland cementa črne, rudeče, bele i. t. d. za polaganje tlaka pri cerkvah, koridorih, trotoarjih, hlevih i. t. d. po najnižji ceni. (96-6)

Iz proste roke prodaja se

hiša

v srednji mesta v kateri se nahaja dobra gostilna s pohištvom, vinsko posodo in vinsko zalogo. — Več se izve v Novem mestu hiš. št. 101. (162-2)

Žvepljalnik proti grozdní plesnobi, je izmed ročnimi žvepljalniki priznано najboljši za male in sredno velike vinogradnike „Hudaklinov meh“ imenovan, dobiti je pri F. Seidelnu v Novem mestu ali pri izumitelju Jos. Hudaklinu v Št. Jerneju, Dolenjsko. Komad 4 K 50 v, pri večjem naročilu popust. (97 6)

Hiša na prodaj v Gotni vasi št. 48. K hiši spadajo dve sobi, kuhinja, klet, hlev, 2 svinjaka, vodnjak, kozolec, 3 njive za 8 mernikov posetve in sadni vrt. Cena je tisoč goldinarjev; plačuje se lahko na obroke. Več pove J. Cesar, oskrbnik v Kandiji. (160-2)

Vsaka
gospodinja
in mati

se mora blagrovati, katera rabi z ozirom na zdravje, varčnost in dobri okus Kathreiner Kneippovo — sladno kavo (pristno samo v znanih izvirnih zavitkih).